

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Введено в дію наказом
від _____ № _____ Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна 2019 р.

№ _____
Ректор _____ С. Бакіров
« _____ » _____ 2019 р.

Освітньо-наукова програма
(освітньо-професійна / освітньо-наукова)

Політологія

(назва програми)

Спеціальність 052 - Політологія
(шифр, назва спеціальності)

Спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
(перший (бакалаврський), другий (магістерський), третій (освітньо-науковий))

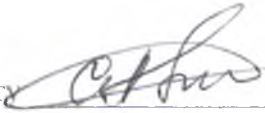
Затверджено Вченою радою університету « 25 » _____ 03 _____ 2019 року,
протокол № 4.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-наукової програми

1.1. Вчена рада факультету/інституту: протокол № 8 від «15» березня 2019 р.

Голова Вченої ради факультету І.В. Карпенко

1.2. Методична комісія факультету/інституту:
протокол № 7 від 13 березня 2019 р.

Голова методичної комісії філософського факультету С.О. Голіков

1.3. Кафедра: протокол № 11 від «14» березня 2019р.

Завідувач кафедри політології, проф. О.А. Фісун

ПЕРЕДМОВА

Розроблено робочою групою у складі:

Прізвище, ім'я, по батькові	Найменування посади (для сумісників – місце основної роботи, посада)	Науковий ступінь, вчене звання, за якою кафедрою (спеціальністю) присвоєно
Керівник робочої групи		
Фісун Олександр Анатолійович	зав. каф. політології філософського ф-ту	д. політ. наук, проф
Члени робочої групи		
1. Шаповаленко Марина Володимирівна	проф. каф. політології філософського ф-ту	д. політ. наук, проф.
2. Рубанов Віктор Володимирович	проф. каф. політології філософського ф-ту	д. політ. наук, проф.
3. Комарова Тетяна Геннадіївна	доц. каф. політології філософського ф-ту	канд. політ. наук, доц.
4. Работягова Ірина Володимирівна	доц. каф. політології філософського ф-ту	канд. політ. наук
5. Авксентьев Антон Олександрович	ст. викл. каф. політології філософського ф-ту	канд. політ. наук

При розробці проекту Програми враховані вимоги:

1) Освітнього стандарту спеціальності 052 Політологія
рівнем третім (освітньо-науковим)_____;

2) Професійного (их) стандарту _____
назва стандарту, власник/провайдер стандарту

3) Рекомендації професійної асоціації

_____ *назва,*

_____ *інформація про розміщення/оприлюднення рекомендації*

4) Рекомендації провідного працедавця в галузі _____

_____ *інформація про розміщення/оприлюднення рекомендації*

Примітка – пп. 2-4 вказуються у випадку наявності

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкголдерів (за наявності):

- 1.
- 2.

1. Профіль освітньої програми

зі спеціальності 052 Політологія

1 – Загальна інформація	
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації	Доктор філософії за спеціальністю «Політологія»
Офіційна назва програми	Політологія
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом доктора філософії, одиничний, 40 кредитів ЄКТС, термін навчання 4 роки
Наявність акредитації	від 2018 р., спеціальність 052 Політологія
Цикл/рівень	Третій (освітньо-науковий)
Передумови	<p>1. Попередній рівень освіти або(та) професійної підготовки: рівень вищої освіти - магістр як за спеціальністю «Політологія», так і за іншою спеціальністю.</p> <p>2. Конкурсний відбір вступників при прийомі на навчання для здобуття ступеня доктора філософії здійснюється на основі здобутого ступеня магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста політології чи спорідненого напрямку підготовки за сумою балів одержаних при складанні вступного іспиту із спеціальності «політологія» (в обсязі стандарту вищої освіти магістра з відповідної спеціальності); вступного іспиту з іноземної мови; презентації дослідницьких пропозицій за тематикою передбачуваного керівника; презентації дослідницьких досягнень. Вступні випробування до аспірантури проводяться предметними комісіями.</p> <p>3. Для забезпечення цілей підготовки фахівця, які подані в освітньо-кваліфікаційній характеристиці, абітурієнт повинен:</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зміст базових політологічних теорій, різні підходи до аналізу та пояснення історії та теорії політики, влади, політичних інститутів та процесів, порівняльної політології; • загальні положення та засади різних політологічних парадигм; • закономірності та тенденції розвитку політології як науки; • методологію та методику проведення політологічних досліджень і політичної аналітики; • методику розробки рекомендацій та прогнозування політичних наслідків соціальних, економічних та інших управлінських рішень;

- систему місцевого самоврядування, інститутів державної влади в Україні та в зарубіжних країнах;
- основи законодавства і правового регулювання, сутність і специфіку різних форм державного правління і державного устрою, політичних режимів, виборчих та партійних систем;
- специфіку політичного менеджменту та маркетингу;
- основи геополітики, міжнародних відносин та глобального управління;
- осмислення логіки політичних процесів сучасності в Україні та за її межами, засвоєння практичних навичок з точки зору аналізу подій, що відбуваються.

Уміти:

- давати визначення політичним явищам, феноменам, процесам;
- характеризувати типи політичних систем країн світу та режимів;
- здобувати і об'єктивно аналізувати політичну інформацію, якісно обробляти її за допомогою комп'ютерної техніки
- надавати органам влади, суспільно-політичним організаціям, органам місцевого самоврядування теоретичну і методичну допомогу з вивчення і аналізу політичного життя суспільства
- проводити кваліфікований аналіз і давати оцінку прийнятим рішенням, постановам органів законодавчої, виконавчої влади, партійних і громадських організацій, їх лідерів
- самостійно вести політичні дослідження, розробляти програми конкретних досліджень, виробляти рекомендації щодо вдосконалення розбудови державності та політичних інститутів України;
- консультувати керівників різних структур, державних і приватних установ, інформаційних служб, міжнародних організацій з питань оцінки перспектив розвитку соціально-політичних процесів, політичної поведінки людей, прийняття управлінських рішень та їхніх наслідків;
- брати участь в політичних дискусіях, передвиборчих кампаніях, політичних опитуваннях у якості експертів;
- читати та перекладати зі словником двома іноземними мовами;
- працювати з комп'ютерними програмами обробки даних.

Володіти навичками:

	<ul style="list-style-type: none"> ● конспектування лекцій; ● самостійної роботи з фаховою літературою; ● написання рецензій, есе, рефератів, аналітичних доповідей; ● написання курсових робіт та наукових статей; ● перекладу професійної оригінальної літератури; ● проведення політичних досліджень; ● політичного прогнозування та підготовки рекомендацій для органів влади; <p>4. Для професійної діяльності протипоказані властивості:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● психологічні відхилення від нормального стану людини; ● нездатність переносити довгі психологічні навантаження та стреси; ● фізичні особливості, відповідно встановленим медичним нормам.
Мова викладання	українська
Термін дії освітньої програми	2019-2023
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	
2 - Мета освітньої програми	
Мета програми	Підготовка докторів філософії для здійснення науково-дослідницької та педагогічної професійної діяльності у галузі політології.
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність 052 «Політологія»
Орієнтація освітньої програми	Програма є освітньо-науковою та має академічну орієнтацію
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Програма базується на засвоєнні теоретико-методологічних засад політологічного дослідження, та набутті навичок їх впровадження в рамках власної дослідницької роботи..
Особливості програми	Програма є поєднанням теоретичного та практичного аспектів навчання та сприяє розробці актуального новаторського дослідницького проекту..
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Випускники даної ОНП за рівнем “доктор філософії” будуть працювати переважно в таких галузях, як дослідницька робота у державних наукових установах; науково-педагогічна робота за фахом у вищих навчальних закладах I-IV рівня акредитації;

	аналітико-консультативна діяльність з політичних питань в органах державного управління та місцевого самоврядування, політичних партіях та громадських організаціях; засобах масової інформації у якості політичного оглядача; політологом в центрах, дослідницьких групах, що займаються вивченням та прогнозуванням політичних процесів, а також проблемами реформування політичної системи; експертом, радником з питань дослідження та аналізу політичних процесів при міжнародних організаціях та фондах.
Подальше навчання	третій рівень вищої освіти (доктор філософії) за спеціальністю 052 - Політологія
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Навчання є студентсько-орієнтованим, спирається на аудиторне навантаження та значний обсяг самостійної роботи аспіранта, передбачено роботу аспірантів над індивідуальними проектами.
Оцінювання	Двох- та чотирирівнева шкала (залік/іспит), письмовий іспит, контрольна робота, реферат, есе, індивідуальний проект.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми як в теоретико-методологічній сфері досліджень політичної науки, так і в сфері сучасної політичної практики.

Загальні компетентності	<ol style="list-style-type: none"> 1. здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; 2. здатність проведення досліджень на відповідному рівні; 3. здатність генерувати нові ідеї (креативність); 4. здатність бути критичним і самокритичним; 5. здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань); 6. вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; 7. розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і відносно природи (принципи біоетики); 8. здатність навчатися; 9. здатність до критики та самокритики; 10. креативність, здатність до системного мислення; 11. адаптивність і комунікабельність; 12. наполегливість у досягненні мети; 13. відповідальність за якість виконуваної роботи; 14. толерантність; 15. базові уявлення про основи філософії, політики та педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури й політичної соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній науково-дослідній й соціально-політичній діяльності; 16. знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; 17. здатність проведення досліджень на відповідному рівні; 18. здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
Фахові компетентності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність до науково-дослідницької роботи; 2. Ґрунтовна підготовка з політології для використання політологічного апарату при розв'язанні прикладних і наукових завдань в сфері політичного; 3. Знання сучасних політологічних теорій та методологічних підходів до аналізу систем, режимів та процесів; 4. Здатність аргументовано переконувати колег у правильності пропонованого рішення, вміти донести до інших свою позицію; 5. Дотримання професійної етики політологічної діяльності;

	<ol style="list-style-type: none"> 6. Здатність професійно та чітко викладати результати власних досліджень для широкої аудиторії; 7. здатність спілкування іноземною мовою в конкретній професійній/фаховій сфері з урахуванням особливостей використання професійної/фахової лексики; 8. уміння описати результати дослідження, викласти думку, повідомити про основні положення наукового дослідження; 9. володіння навичками академічного спілкування іноземною мовою, в тому числі викладу результатів наукового дослідження; 10. здатність сприймати та обробляти новітню фахову інформацію із наукових джерел іноземною мовою; 11. лінгвістична, соціолінгвістична, соціокультурна, прагматична та риторична компетентності для забезпечення ефективного професійного спілкування іноземною мовою у науковому та академічному середовищі.
--	--

7 – Програмні результати навчання

<p>Програмні результати навчання</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. у повній мірі володіти професійними знаннями у галузі політичної теорії і методології, вміти застосовувати їх у своїй фаховій діяльності; 2. знання особливості роботи з вибраної професії, бути професійно орієнтованим; 3. розуміння методики і форми організації та здійснення навчального процесу зі спеціальності «політологія»; 4. лексичні, граматичні, стилістичні та структурні особливості іншомовної наукової літератури; 5. знання термінології галузі наукового дослідження; 6. знання граматичних структур, що є необхідними для адекватного вираження відповідних ідей та понять, а також для розуміння і продукування широкого спектру текстів у науковій сфері (усно та письмово). 7. здатність аналізувати, синтезувати та обговорювати сучасні теоретико-методологічні підходи, в межах та поза областю дослідження, ставити загальні теоретичні проблеми та планувати шляхи їх вирішення; 8. здатність використовувати критичні знання, що закріплено написанням: 1) рецензії на статтю чи книгу, 2) реферату за тематикою філософських та методологічних проблем науки;
---	--

9. здатність аналізувати та посилалися на відповідні основні найбільш передові філософські підходи, концептуальні та теоретико-методологічні засади щодо наукових досліджень в письмовій формі, через усні виступи та презентації, в дисертації, знання актуальних теоретичних дискусій та трендів щодо соціально-гуманітарних наук;
10. знання основних можливостей наукової співпраці для соціальних та гуманітарних наук, перспектив міждисциплінарних досліджень, визначаючи позитивні/негативні аспекти своєї власної області дослідження;
11. знання характеру та історичної динаміки основних теоретичних філософських проблем, критичного осмислення їх зв'язку з сучасністю та впливу на інтелектуальний розвиток суспільства і трансформації науки.
12. здатність детально розробляти та переконливо презентувати групі кваліфікованих дослідників відповідний добре обґрунтований план дослідження для вирішення важливої задачі;
13. здатність завершити розширене оригінальне дослідження, що базується на критичному розгляді джерел та забезпечене необхідним науковим апаратом таким, як нотатки, бібліографія та публікація відповідних документів;
14. здатність презентувати результати дослідження в науковому та ненауковому контекстах, усно та письмово, у формі наукових семінарів, наукових зустрічей та громадських ініціатив;
15. здатність готувати підбір матеріалу, публікувати його у пресі чи на веб-сторінці;
16. здатність планувати оригінальний вклад на основі дослідження до філософських/політологічних знань, пов'язаних з важливою задачею, який є відповідної якості для друку.
17. вміння готувати необхідну супровідну інформаційну підтримку для політичних партій, виборчих штабів, недержавних організацій;
18. здійснювати теоретико-аналітичний супровід та аналіз подій в органах державної влади та державного управління;
19. аналізувати політичні рішення, визначати загрози та ризики на шляху їхньої

	<p>імплементатії;</p> <ol style="list-style-type: none"> 20. надавати аналітично-консультативні послуг державним установам та громадським організаціям; 21. підготувати навчально-методичне забезпечення учбового процесу, з політологічних дисциплін, організацію самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів; 22. здатності до ефективної, плідної та фахової комунікативної взаємодії з політологічною, науковою спільнотою 23. написання рецензій, наукових статей та есе, аналітичних записок, прогнозування політичних процесів, здійснення дослідницької діяльності; 24. розробки політологічного інструментарію та проведення політологічних досліджень; 25. написання дисертації, що носить характер самостійного дослідження з політичної проблематики; 26. сучасної методики викладання суспільно-політичних дисциплін; 27. проведення педагогічної та виховної роботи в навчальних закладах; 28. користуватися граматичними зворотами, специфічними для наукової комунікації іноземною мовою; 29. володіти типовими для наукової комунікації лексико-синтаксичними моделями; 30. робити оптимальний набір лексики та граматичних конструкцій при складанні наукових текстів різних типів (статей, анотацій, резюме, монографій, тез, доповідей на конференціях і т.д.); 31. виконувати письмовий переклад та письмовий анотаційний переклад текстів з відповідної галузі науки; 32. диференціювати різні типи наукових текстів та структурувати їх відповідно до чинних міжнародних стандартів; 33. усно та письмово представляти наукові результати іноземною мовою відповідно до вимог міжнародних стандартів.
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Специфічні характеристики кадрового забезпечення	<p>З даної ОНП працює 21 фахівець, з них 5 докторів наук, 16 кандидатів наук. За посадою: 5 професорів, 12 доцентів, 4 - викладачі та старші викладачі</p>
Специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення	<p>Площа навчальних приміщень для проведення освітнього процесу становить (кв. метрів на одного здобувача освіти) - 3,5 Забезпеченість мультимедійним обладнанням (відсоток кількості аудиторій) - 35</p>

Специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення	Наявність у бібліотеці закладу освіти вітчизняних та закордонних фахових періодичних видань відповідного або спорідненого спеціальності профілю (у тому числі в електронному вигляді) встановлюється за найвищим рівнем провадження освітньої діяльності і становить 17 видань.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	-
Міжнародна кредитна мобільність	-
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	-

2. Перелік компонент освітньо-професійної /наукової програми та їх логічна послідовність

2.1 Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК 1.	Філософські засади та методологія наукових досліджень	5	іспит
ОК 2.	Іноземна мова	10	залік, іспит
ОК 3.	Підготовка наукових публікацій та презентація результатів дослідження	4	залік
ОК 4.	Політологічна освіта	3	залік
ОК 5.	Теорія та методи сучасної політології	8	іспит
Загальний обсяг обов'язкових дисциплін		30	
Вибіркові компоненти ОП*			
ВБ 1	Новий інституціоналізм в порівняльній політології/ Пострадянська політика	5	іспит
ВБ 2	Теорія суспільного вибору/ Аналіз політики	5	іспит
Загальний обсяг вибірових дисциплін		10	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		40	

2.2 Структурно-логічна схема ОП

1-2 семестр: блок загальної підготовки: ОК 1, ОК 2, ОК 3.

3 семестр: теоретико-методологічний блок: ОК 4, ОК 5.

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Поточна атестація здобувачів ступеня вищої освіти «Доктор філософії» зі спеціальності 052 - Політологія проводиться відповідно до навчального плану за національною системою оцінювання у формі екзаменів та заліків.

Підсумкова атестації здобувачів ступеня вищої освіти «Доктор філософії» у формі публічного захисту дисертаційної роботи.

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	ОК3	ОК4	ОК5	ВБ 1	ВБ 2
ЗК 1	+			+			
ЗК 2	+		+				
ЗК 3				+		+	+
ЗК 4				+	+		+
ЗК 5		+	+				
ЗК 6					+	+	+
ЗК 7			+				+
ЗК 8	+	+		+			
ЗК 9				+			+
ЗК 10	+		+		+		
ЗК 11		+	+				
ЗК 12	+	+	+		+		
ЗК 13			+				
ЗК 14						+	+
ЗК 15	+			+	+		
ЗК 16					+	+	+
ЗК 17			+				
ЗК 18			+			+	+
ФК 1					+	+	+
ФК 2					+	+	
ФК 3					+	+	+
ФК 4			+	+			+
ФК 5			+				+
ФК 6			+				+
ФК 7			+			+	+
ФК 8							+
ФК 9		+	+				
ФК 10		+	+		+	+	+
ФК 11		+	+				

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	ОК3	ОК4	ОК5	ВБ 1	ВБ 2
ПРН 1					+		+
ПРН 2			+			+	+
ПРН 3	+		+				
ПРН 4		+					
ПРН 5					+		
ПРН 6			+				
ПРН 7	+				+		
ПРН 8	+		+				
ПРН 9	+				+		
ПРН 10			+	+	+		+
ПРН 11	+						

ПРН 12			+				+
ПРН 13						+	+
ПРН 14			+			+	+
ПРН 15			+				
ПРН 16	+		+		+		
ПРН 17			+				+
ПРН 18						+	+
ПРН 19							+
ПРН 20							+
ПРН 21				+			
ПРН 22				+			
ПРН 23			+			+	+
ПРН 24			+		+	+	+
ПРН 25					+	+	+
ПРН 26				+			
ПРН 27				+			
ПРН 28		+					
ПРН 29		+	+		+		
ПРН 30			+		+		
ПРН 31		+			+		
ПРН 32					+	+	
ПРН 33		+	+			+	+